

PELS RIJCKEN

Landsadvocaat

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
de heer [REDACTED]
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

onze ref. RV/RV/-
uw ref.
inzake Maatregelen Pels Rijcken

mr. R.W. Veldhuis
advocaat · partner
t +31 70 515 3793
f +31 70 515 3383
[REDACTED]

27 oktober 2021

Geachte heer [REDACTED],

Bij brief van 14 juli 2021 berichtte ik u over de bevindingen van het onderzoek dat Van Doorne N.V. en Deloitte Forensic & Dispute Services B.V. in opdracht van ons kantoor hebben verricht naar de binnen ons kantoor door [REDACTED] C [REDACTED] (hierna: C [REDACTED]) gepleegde fraude (hierna: het Onderzoek).

Met de afronding van dit Onderzoek en de maatregelen die wij nemen is een belangrijke volgende stap gezet in de afwikkeling van de fraude. Het markeert ook een periode die nu ruim een jaar heeft geduurd, waarin voor ons kantoor ten volle duidelijk is geworden hoe het de afgelopen jaren zo mis heeft kunnen gaan bij de notariële escrowpraktijk. Wij voelen ons daar allen verantwoordelijk voor. Na aanvankelijk vooral de schok van het incident, zijn we ervan doordrongen geraakt dat ons kantoor in alles streeft naar de beste dienstverlening aan zijn cliënten, maar de kantoororganisatie op onderdelen onvoldoende op orde had.

Wij geloven dat met de ingrijpende maatregelen die wij hebben genomen en in deze brief nader zullen toelichten, wij weer verder kunnen bouwen aan de toekomst van ons kantoor. Niet in de laatste plaats omdat de afwikkeling van de fraude met de rechthebbenden van de onttrokken gelden zich in een afrondende fase bevindt, onze

cliënten hun vertrouwen naar ons uitspreken en uit onderzoek is gebleken dat buiten O [redacted] geen andere kantoorgenoten hebben gefraudeerd. Ook de Deken heeft na onderzoek geconcludeerd dat het om een exclusief notariële fraude ging en de advocatuur van ons kantoor dus geen betrokkenheid daarbij had.

Met de afronding van ons onderzoek, de implementatie van diverse maatregelen ter voorkoming van een dergelijke fraude en het bevorderen van een veilige, open cultuur binnen ons kantoor, willen we de blik naar voren richten. Een doorlopend gesprek met u over de invulling van onze rol als landsadvocaat moet een normaal onderdeel zijn van ons werk. We zullen daaraan zelf een actieve bijdrage leveren.

Allereerst informeer ik u over onze beslissing om de notariële dienstverlening te beëindigen.

1. Beëindiging notariële dienstverlening

Onze beslissing om als kantoor de notariële dienstverlening te beëindigen, is de uitkomst van een in de zomer gestart indringend proces waarin binnen ons kantoor steeds meer duidelijkheid ontstond over de aard en omvang van de fraude. Waar de door O [redacted] gepleegde fraude zich aanvankelijk leek uit te strekken over drie specifieke dossiers, is uit verder onderzoek gebleken dat de door hem gepleegde fraude daartoe niet beperkt is gebleven, maar betrekking had op meer notariële escrowdossiers, waaronder ook dossiers van de Staat. Ik heb u daarover met mijn brief van 14 juli 2021 geïnformeerd. Hoewel in deze aanvullende dossiers uiteindelijk steeds de hoofdsom is betaald, is wel gedurende lange tijd sprake geweest van ernstige malversaties door O [redacted]. In een aantal dossiers was te weinig rente vergoed. De escrowpraktijk bracht mee dat omvangrijke geldbedragen gedurende langere tijd op de notariële kwaliteitsrekeningen werden geplaatst zonder dat onze kantoororganisatie daarvoor voldoende was toegerust en zonder dat dat onder ogen is gezien. O [redacted] heeft daar met kunstgrepen en frauduleuze handelingen ernstig misbruik van gemaakt. Zoals ik reeds opmerkte in mijn brief van 14 juli 2021, zijn de beheersmaatregelen rond betalingen van deze notariële derdengelden onvoldoende gebleken, terwijl de controle op de naleving van deze interne procedures tekort is geschoten.

Dit is een pijnlijke conclusie. Als onderdeel van de reflectie en bezinning op onze organisatie en onze rol als landsadvocaat hebben wij gekeken naar de rol en positie van het notariaat binnen ons kantoor. Wij hebben onder ogen moeten zien dat ons notariaat op langere termijn versterking zou behoeven en een herinrichting nodig zou zijn van het notariaat binnen ons kantoor.

Daarnaast hadden wij eerder al vastgesteld dat wij onze gehele kantoororganisatie en de open kantoorcultuur willen versterken. Ook de Deken verlangt dat van ons. Wij

datum 27 oktober 2021
onze ref. RV/RV/-

3/6

willen ons daar volledig voor inzetten. Dat dwingt tot de fundamentele vraag of Pels Rijcken als kantoor van de landsadvocaat in deze situatie niet moet kiezen voor zijn kernactiviteit van advocatuurlijke dienstverlening, de kern van de praktijk voor de Staat, maar ook de kern van de praktijk voor het overgrote merendeel van onze andere (publieke en private) cliënten.

Wij zijn als kantoor tot de conclusie gekomen dat we al onze energie en inspanningen willen inzetten voor het bieden van excellente advocatuurlijke dienstverlening, de verbeteringen in de interne kantoororganisatie en de versterking van onze open kantoorcultuur. Daar hebben wij bij betrokken dat de notariële dienstverlening voor onze cliënten, waaronder de Staat, ook op andere wijze dan binnen ons kantoor adequaat kan worden georganiseerd. De toegevoegde, vooral praktische waarde van een eigen notariële afdeling binnen ons kantoor, weegt niet op tegen de structurele investering in tijd, middelen en aandacht die nodig zijn voor voortzetting van de notarispraktijk. De notariële werkzaamheden vormen bovendien een relatief beperkt deel van onze praktijk. Wij hebben daarom besloten onze notariële dienstverlening te beëindigen en afscheid te nemen van het notariaat. We starten voortvarend met de ontvlechting en verwachten dat dit proces het komende jaar zal zijn afgerond. Wij zullen dit proces op zorgvuldige wijze vormgeven. Zorgvuldig voor onze medewerkers binnen het notariaat, die part noch deel hadden aan de fraude, en zorgvuldig voor onze cliënten, zodat de continuïteit van de notariële dienstverlening voor hen gegarandeerd is. Wij zoeken daarvoor actief het gesprek met de betreffende onderdelen van de Staat en de andere cliënten van ons notariaat. Vanzelfsprekend blijft ook de zorgvuldige afwikkeling van de fraude onze volle aandacht houden.

Dit is een ingrijpende beslissing, waarbij wij niet over één nacht ijs zijn gegaan, maar die wij nemen vanuit de overtuiging dat het Pels Rijcken een sterker kantoor zal maken. Met het oog op dat laatste hebben wij u eerder ook geïnformeerd over de versterking van onze interne kantoororganisatie. Daarover bericht ik u hierna verder.

2. Onafhankelijke tweede lijn, raad van commissarissen en open kantoorcultuur

Zoals ik u eerder al berichtte, hebben wij mevrouw mr. Susi Zijderveld per 1 mei 2021 aangesteld als extern bestuurder. Onder haar leiding zijn wij gestart met een planmatige en duurzame aanpak, waarin we met tempo onze hele GRC-organisatie (Governance, Risk en Compliance) onderdeel voor onderdeel opnieuw onderzoeken en vormgeven.

We willen er geen twijfel over laten bestaan dat onze GRC-organisatie aan de hoogste standaarden moet voldoen. Daarvoor is nodig om onze GRC-organisatie te versterken. We hebben gekozen voor een projectmatige aanpak waarin we met ondersteuning van PwC zowel organisatorische als gedragselementen aanpakken. Het project loopt

datum 27 oktober 2021
onze ref. RV/RV/-

4/6

volgens plan en is erop gericht om de organisatorische maatregelen eind december 2021 gereed te hebben.

Een belangrijk onderdeel van de versterking van onze GRC is de inrichting van de governance van kantoor aan de hand van het zogenaamde "3 Lines Model". Het gaat daarbij om meer dan het herzien van de organisatiestructuur en het benoemen van rollen. Deze manier van werken draagt bij aan een versterking van de risicocultuur, het beheersen van risico's en aanscherping van de interne beheersing.

Aan de hand van dit model werken wij toe naar de versterking van de tweede lijn door risk, compliance en informatiebeveiligingsbeleid binnen een aparte afdeling in de organisatie te beleggen. Daarvoor zal op korte termijn een aparte afdeling Risk & Compliance worden ingericht. Hiermee wordt voorzien in een effectieve en onafhankelijke tweede lijn, die onder meer zal worden belast met interne en externe compliance, risicomanagement, informatiebeveiligingsbeleid en (coördinatie van) reviews. Momenteel werven wij een afdelingshoofd Risk & Compliance, dat rechtstreeks aan het bestuur en waar aangewezen de raad van commissarissen (zie hieronder) zal rapporteren. Ook kiezen wij ervoor om (in de derde lijn) interne audits te organiseren die (risico-gebaseerd) door een onafhankelijke externe auditinstantie zullen worden uitgevoerd.

Raad van commissarissen

Verder zal Pels Rijcken – zoals ik u eerder mondeling heb laten weten – binnen afzienbare termijn een raad van commissarissen (RvC) instellen. Hiermee introduceren wij structureel en geïnstitutionaliseerd toezicht, controle en advies binnen onze organisatie. Het betreft een voor de advocatuur bijzondere governancestructuur. Volgens ons past deze ongebruikelijke stap bij de bijzondere taak die wij als kantoor van de landsadvocaat hebben. De RvC zal worden belast met het houden van toezicht op het beleid van het bestuur, de realisatie van de strategische doelstellingen en de wijze waarop het bestuur het beleid uitvoert. Ook zal de RvC toezicht houden op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving en het informatiebeveiligingsbeleid. Daarnaast verwachten wij dat de RvC fungeert als klankbord voor het bestuur, wat bijdraagt aan de kwaliteit van de besluitvorming. We richten de RvC in met inachtneming van de advocatuurlijke regels die zien op de governance van advocatenkantoren. De verdere opzet en invulling van de RvC worden op dit moment nader uitgewerkt. Wij gaan daarover desgewenst graag met de Staat in gesprek. Wij zullen de werving en selectie van commissarissen nog dit jaar opstarten.

Open kantoorcultuur

datum 27 oktober 2021
onze ref. RV/RV/-

5/6

Een goed functionerende GRC-organisatie kan niet zonder een open kantoorcultuur: een omgeving waarin mensen elkaar aanspreken en aanspreekbaar zijn en waarin onze open kantoorcultuur wordt geleefd in de volle breedte en alle lagen van kantoor. Wij betrekken daarbij ook de maatregelen van de Deken van de Haagse Orde van Advocaten, waarover ik u eerder berichtte.

Een dergelijke cultuur draagt bij aan het signaleren, adresseren en opvolgen van risico's, maar ook aan werkplezier en behoud van talent. Het werken aan een open kantoorcultuur is een continu proces. Door middel van dialoog- en bewustwordingssessies, intervisie, ontwikkelen van vaardigheden en teamcoaching verstevigen wij onze open kantoorcultuur. De dialoogsessies onder leiding van prof. mr. F. De Vries waarover ik u eerder berichtte, zijn inmiddels afgerond en er is een gedragscode opgesteld. De implementatie van de gedragscode is voorzien vanaf november 2021.

Het instituut vertrouwenspersoon wordt in lijn met de aanbevelingen van de Deken verstevigd. De versterking van de functie van vertrouwenspersoon heeft als doel om voor alle kantoorgenoten tot een toegankelijk en duidelijk herkenbaar team van vertrouwenspersonen te komen.

Ik merk tot slot op dat de maatregelen ter versterking van onze organisatie binnen kantoor inmiddels effect sorteren. Wij zien dat de medewerkers het thema open kantoorcultuur zelf agenderen en met elkaar bespreken. Wij zien ook dat medewerkers zich vaker en makkelijker richten tot het bestuur, hun leidinggevenden en de vertrouwenspersoon voor het bespreken van vragen en dilemma's. Hierdoor worden nu al concreet diverse gedragingen zichtbaar die aandacht behoeven. Vanzelfsprekend is ook dat pijnlijk om te merken, maar tegelijk geeft juist het binnenkomen van meldingen het vertrouwen dat er al een basis is voor een open kantoorcultuur. Gedrag waar we in het verleden misschien anders tegenaan keken, veroordelen we nu scherper en daar acteren we op. Waar nodig zal het bestuur niet aarzelen op te treden tegen onwenselijk gedrag en gedrag dat indruist tegen onze gedragscode.

3. Afsluiting

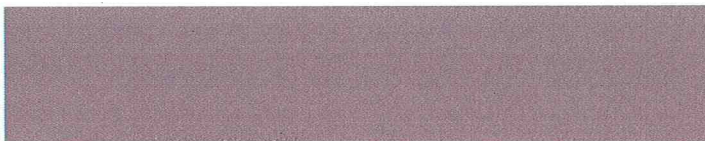
De instelling van een raad van commissarissen, de versterking van onze interne kantoororganisatie en onze beslissing de notariële dienstverlening te beëindigen, zijn verstrekkende en ingrijpende maatregelen. De omvang van de fraude en het feit dat die binnen ons kantoor heeft kunnen plaatsvinden maakt een dergelijke aanpak naar onze overtuiging echter noodzakelijk. We richten ons in de toekomst weer volledig op het bieden van excellente advocatuurlijke dienstverlening aan de Staat, de publieke sector en onze private cliënten. Het gesprek met u over de invulling van onze rol als landsadvocaat is wat ons betreft een blijvende dialoog.

datum 27 oktober 2021
onze ref. RV/RV/-

6/6

Graag ben ik bereid tot een nadere toelichting of overleg.

Hoogachtend,
de landsadvocaat,

R.W. Veldhuis